

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. De natura, divisione, & effectibus sponsaliorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

TRACTATUS VII.

DE MATRIMONIO.

SECTIO I.

DE SPONSALIBUS.

CAPUT I.

*De Natura, Divisione, & effectibus
Sponsaliorum.*

Prætermisiss aliis significationibus nomine sponsaliorum intelligit Doctor Angelicus quæst. 43. supplementi art. 1. mutuam promissionem futuri matrimonii vicissim factam ab illis, qui matrimonium contracturi sunt: ad hoc autem ut ex ista promissione vera resultent sponsalia requiruntur juxta commune Doctorum placitum sex conditiones. 1. Quod sit promissio mutua, 2. vera & seria: 3. voluntaria & deliberata: 4. exteriori quodam signo sufficienter manifestata; 5. inter personas ad contrahendum habiles, & 6. obligatoria statim, si absolute facta sit, si autem sub certa conditione inita sit, expleta conditione.

Exponuntur singulae conditiones. *Prima* requirit, ut sit promissio mutua; est autem mutua, si illi, cui sit promissio, non solum significatur, sed etiam ab eo acceptatur, & vera promissione confirmatur: necessariam esse mutuatam in hoc sensu promissionem colligitur tum ex allegata definitione, tum ex natura contractus onerosi, ultro, citroque obligantis. *Secunda* exigit, ut sit promissio vera, id est, animo obligandi facta; obligatio enim est de essentia promissionis, cum per hoc distinguatur a simplici proposito, quantumvis efficaci: qui ergo sine animo se obligandi promittit, invalide quidem promittit, peccat tamen mortaliter, eoquod in re gravi & contractu oneroso partem alteram iniuste decipiat. *Tertio* conditio postulat, ut sit voluntaria, & deliberata; cum enim promissio huiusmodi sit actus humanus, debet fieri cum deliberatione, & advertentia, eaque tanta, quae sufficeret ad peccatum mortale in quocumque genere: hinc non sufficit promissio facta ab eo, qui vel ad usum rationis nondum pervenit, vel si ad eum jam pervenit, tempore promissionis delirio vel ebrietate opprimitur.

Conditio *quarta* ad valorem contractus spontaneum requisita est, quod signo quodam exteriori promissio sufficienter manifestetur; hoc enim exigit quilibet contractus humanus, cum homines tantum ea, quae apparent sensibus, cognoscant, & cor soli Deo notum sit: in dubio autem signi sufficientis exploranda est intentio illius, quod tale signum dedit, & juxta conscientiam, quam

habuit, judicandum. *Conditio quinta* est, ut promissio procedat inter personas ad contrahendum habiles; est vero inhabilitas duplex, naturalis scilicet, & legalis: prior oritur ex amentia, ebrietate completa, & ex ætate usum rationis precedente; posterior desumitur ex impedimento dirimente matrimonium: utraque inhabilitas officit valori sponsaliorum. Quinimo invalida etiam sunt sponsalia cum impedimento impediente, si sint absolute contracta; sicut enim stante tali impedimento matrimonium non potest sine peccato gravi contrahi, sic neque sine peccato gravi promitti: promissio autem de re graviter illicita est nulla. Ultima denique conditio, quod sit promissio obligatoria fluit ex valore sponsaliorum: quilibet enim contractus inducit obligationem.

Quod attinet sponsaliorum divisionem, communiter ea tribuuntur dumtaxat in absoluta, & conditionata; absoluta dicuntur, quando sit mutua promissio matrimonii absolute, seu sine omni conditione adjecta: conditionata vocantur, quando ex parte promittentis, vel unius vel utriusque certa apponitur conditio.

Plura sunt conditionata sponsalia, quibus sicut diversæ apponi possunt conditiones, sic varia de ipsis ferenda est sententia. Etenim si subsistat conditio, aut est necessaria, aut specialiter ad matrimonii contractum requisita, absoluta censentur sponsalia, ac si itidem nulla apposita esset conditio. Hinc si fidelis mahumetanæ mulieri ita promittat: uxorem te accipiam, dummodo

modo Christi fidem amplectaris: nisi ista impletur conditio, non potest matrimonium valde inter ipsos celebrari.

Si impossibilis conditio vel turpis ideo additur, ut consensum excludat, nulla adest promissio; nihilominus in foro exteriori, in quo probari nequit hæc intentio, adhuc valet promissio si quidem, ut Gregorius IX. Pontifex inquit: *Conditiones appositæ in matrimonio, si turpes aut impossibiles fuerint, debent propter favorem ejus pro non adjectis haberi* (extra de condit. appos. cap. finali).

Conditiones quædam quamvis honestæ matrimonio sunt contrariæ, exempli gratia conditio de non petendo neque reddendo conjugali debito, quæ promissionem nullam reddit. Ratio, quam afferunt sanctus Thomas, sanctus Bonaventura, Richardus, Hadrianus, omnesque pene Theologi, est quia hujusmodi conditio non modo carnalem copulam excludit, quod ex mutuo consensu post matrimonii celebrationem fieri potest; sed reciprocam etiam excludit corporum traditionem, quæ est de substantia matrimonii.

Quoad conditiones honestas, quæ matrimonio non repugnant, si sint de præsentibus, valent sponsalia, quando vera est conditio. Exempli gratia si quis puellæ dicat: Ego te in uxorem accipiam, si vigesimum attigisti ætatis annum aut liberam bonorum tuorum administrationem adeptus es: si vera non est hæc conditio, non

valet promissio; si autem subsistit conditio, promissio valet, & obligat.

Si vero conditio est de futuro, veluti si quis dicat: Ego te uxorem accipiam, si pater tuus assentiatur, aut si mihi mille aureorum dotem tribuas: si conditiones istæ non impleantur, nulla est promissio; quod si impleantur, promissio valet.

Fieri quandoque potest, ut verbis, quæ consensus de presenti exprimunt, conditio de futuro addatur; sicut si quis puellæ dicat: Te in uxorem accepturum me promitto, si quingentos aureos cras mihi dederis: tunc sponsalia nulla adsunt, donec impleatur conditio; novoque opus erit consensu, ut matrimonium fiat, siquidem conditio apposita est de futuro. Verba hæc de presenti (inquit divus Thomas *distinct.* 19.), futurum tempus quodammodo significant.

At Tridentini Concilii Decretum, quo, coram Parocho & testibus ut fiant matrimonia, præcipitur, has omnes difficultates amputat.

Sponsalia juramento firmata validiora quidem sunt, quam absque juramento facta; attamen sunt solum promissio de futuro, etiamsi coram Parocho fiant, quia juramentum promissionis naturam non mutat, sed tantum confirmat. Circa sponsalia ista sic definit Alexander Papa III. *De illis, qui præstito juramento promittunt se aliquas mulieres ducturos, & postea eis incognitis dimittunt terram, sed ad partes alias transferentes; hoc tibi volumus innotescere, quod liberum*

rum

rum erit mulieribus ipsis (si non amplius in fide est processum) ad alia se vota transferre, recedendo de perjurio pœnitentia, si per eas steterit, minus fuerit matrimonium consummatum. (lib. 1. decretal. cap. 5.)

Doctrinam hanc de sponsalibus conditionatim complexus est divus Thomas in supplemento quæst. 43. art. 1. his verbis: Si promissio sub conditione distinguendum est; aut est conditio honesta cum dicitur: accipiam te, si parentibus placeat, & tunc stante conditione stat promissio, & non stante non stat; aut est inhonesta & hoc dupliciter, quia aut est contra bonum matrimonii, ut si dicam: accipio te, si venenum mortalitatis procures: & tunc non contrahuntur sponsalia; aut non est contraria bonis matrimonii, ut si dicam: accipiam te, si consentias furtis meis, & tunc stat promissio, sed tollenda est conditio.

Quando sponsalia conditionata, purificata jam conditione transeunt in absoluta, juxta communioem, & probabiliorem cum Paludano in 4. d. 29. q. 2. a. 4. Navarro in Enchiridio c. 21. n. 63. & aliis non requiritur novus consensus non retracto priorè consensu: quia sponsi per tempore purificato conditionis se obligare volunt, & reapse obligarunt. Dicitur est autem non retracto consensu, quia si forte retractatus fuisset, cum jam peccaverit graviter, qui sine causa retractavit, tenetur novum elicere ad validitatem contractus requisitum (a): sententia hæc etiam

(a) Si antequam purificetur conditio, sponsi se invicem carnaliter cognoscant, juxta stylum Co-

etiam locum habere viderur in eo casu, quo sponsalibus apponitur conditio perendæ dispensationis supra impedimentum matrimonii dirimens, si sponsi habuerint verum animum perendi dispensationem, & impedimentum aliunde soleat dispensatione auferri; tunc enim purificata conditione obtentæ dispensationis sine novo consensu id genus sponsalia conditionata transeant in absoluta; quia quamvis sponponderint, dum essent inhabiles, censentur tamen tunc habuisse voluntatem se obligandi, quamprimum potuissent, quæ voluntas, nisi retractetur, eosque perseverat, quousque impetrata dispensatione evadit absoluta. Diximus vero: *si impedimentum aliunde soleat dispensatione auferri.* Si enim ex illis impedimentis esset, quæ aut nunquam dispensari consueverunt, aut saltem non cum talibus personis, sponsalia hujusmodi essent de conditione moraliter impossibili, & nulla foret promissio: quippe quod habenda esset conditio, ut non apposita.

Effectus sponsaliorum validorum triplex assignari solet. *Primus* est obligatio contrahendi matrimonium tempore congruo. *Secundus* inducere impedimentum dirimens matrimonium, si celebretur cum conjunctis sponsi in primo gradu:

riarum Episcopaliū, Ratisbonensis, Augustanæ & Constantiensis, hic actus, licet ex se graviter illicitus sit, efficit sponsalia absoluta: quia sufficienter manifestat animum absolutum reciproce sese assumendi in conjuges. Ita P. Gobat. num. 278.

du: nempe ne sponsus valide possit ducere sororem, aut matrem, aut filiam sponsæ, & vicinè ne sponsa valide possit nubere, fratri, patri aut filio sponsæ. Impedimentum hoc dicitur publicæ honestatis: de hoc plura inferius. Tertium denique effectus est afferre jus ad rem erga corpus alterius sponsi, ex quo sequitur, quod alter sponsorum carnaliter peccet cum alia persona, necdum castitatem, sed etiam justitiam graviter violet: hæc proin circumstantia in confessione est aperienda. Hic probe observandum, quod, ut modo diximus, virtute sponsalium sponsi sibi tradant invicem *jus ad rem* in proprium, non autem *jus in re*: hoc enim posterius traditur dumtaxat ineundo matrimonium. Et hoc facile colligitur, quam manifeste ad latitudinem deflectant nonnulli theologastri recentiores, qui sponsis matrimonio nondum copulatis permittunt absque gravi piaculo, actiones quasdam, uti amplexus, oscula & tactus ex se non admodum turpes, affectu etiam venereo eliciendas, quæ omnia licet habentibus *jus in re* indulgent possint, non tamen habentibus solum *jus ad rem*, etsi enim actus illi non sint ipsa copula, sunt tamen actus, quibus exercetur *jus in re* imperfectum, quo jure in re sponsi omnino carent, & consequenter actus illos exercendo graviter peccant. Exempla patent tum in aliis contractibus promissionis, tum etiam in aliis personis solo jure ad rem gaudentibus; sic enimvero electio ad Beneficium, cum solum ei *jus ad rem* competat, nemo unquam concedet rebus beneficii, aliisque ei annexis, aliquo modo vel ex parte

uti, antequam habeat jus in re per collationem, & possessionem: sic etiam Petrus, cui Paulus promisit venditurum se anno sequente agrum, acquirit equidem jus ad rem in agrum illum, ita, ut alteri nec vendi, nec promitti possit, non potest tamen quidquam ex illo agro percipere, priusquam legitima possessione jus in re obtineant. Caveant ergo Confessarii ea permittere sponsis, quæ nec ipse permittit Deus.

CAPUT II.

De Requisite ad licite tum contrahenda, tum dissolvenda sponsalia.

Ea, quæ ad valide ineunda sponsalia requiruntur, præcedenti capite exposuimus, ubi ad vera sponsalia certas condiciones juxta communem Doctorum sententiam attulimus; nunc restat ea breviter percurrere, quæ requiruntur ad hoc, ut sponsalia licite tum contrahantur, tum dissolvantur; ad sponsalia ergo licite contrahenda primo requiritur consensus Parentum: est enim ommissio gravis reverentiæ debitæ Parentibus in re maximi momenti, & ex consequenti, qui hoc modo sponsalia facerent, graviter peccarent. Hoc non obstante licitum est, inire sponsalia sine prævio Parentum consensu, quando prudentissime prævidetur, eos omnino irrationabiliter dissensuros ex motivo quodam inhonesto; puta ex inordinata passione avaritiæ, vel injusti odii erga personam desponsandam, vel superbiæ, & ambitionis: ii nihilominus, qui hoc modo sese despondere intendunt, non proprio, sed

